

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 598/2012-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. decembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Z. Ž., B., zastúpenej JUDr. Mgr. A. C., Š., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 3 Co 240/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. Ž. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. novembra 2012 doručená sťažnosť Z. Ž., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 3 Co 240/2012. Dátum odovzdania sťažnosti na poštovú prepravu je nečitateľný.

Zo sťažnosti a z pripojených listinných dôkazov vyplýva, že v súdnom spore sťažovateľky ako žalobkyne proti M. L. a B. L. (ďalej len „žalovaní“) o zaplatenie sumy 5 974,91 € (180 000 Sk) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 1/2009-361 z 13. apríla 2012 boli žalovaní zaviazaní spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania v sume 958,49 €, a to potom, ako svojim skorším právoplatným rozsudkom č. k. 7 C 1/2009-294 z 12. decembra 2011 zaviazal žalovaných zaplatiť sťažovateľke na istine 2 182,10 € a vo zvyšku žalobu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že o náhrade trov rozhodol v súlade s ustanovením § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, lebo rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku, ktorý bol v predmetnom konaní vypracovaný. Preto sťažovateľke, hoci mala iba čiastočný úspech, prislúcha plná náhrada trov konania. Vzhľadom na to, že trovy konania neboli právnym zástupcom sťažovateľky včas vyčíslené, okresný súd priznal plnú náhradu trov s výnimkou trov právneho zastúpenia.

Na základe odvolania žalovaných uznesením krajského súdu č. k. 3 Co 240/2012-376 z 29. júna 2012 (doručeným právnemu zástupcovi sťažovateľky 26. septembra 2012) v spojení s opravným uznesením č. k. 3 Co 240/2012-381 zo 14. augusta 2012 (doručeným právnemu zástupcovi sťažovateľky takisto 26. septembra 2012) bolo uznesenie krajského súdu zmenené tak, že sťažovateľka je povinná zaplatiť žalovaným trovy prvostupňového konania vo výške 1 401,05 € a trovy odvolacieho konania vo výške 129,67 €.

Podľa názoru krajského súdu ustanovenie § 142 Občianskeho súdneho poriadku vyjadruje samozrejmu požiadavku spočívajúcu v tom, že účastník konania, ktorý v spore uspel, má nárok na náhradu konania. Ide o zásadu zodpovednosti za výsledok alebo o zásadu úspechu ako základného princípu určujúceho, ktorý z účastníkov konania v konečnom dôsledku ponese ťarchu všetkých súdnych trov. Z rozsudku vo veci samej je nesporné, že v konaní išlo o čiastočný úspech vo veci. Čiastočný úspech vo veci zakladá nárok na pomerné rozdelenie náhrady trov konania. Nárok na čiastočnú náhradu trov konania sa vypočíta tak, že úspech účastníka konania, ktorému vzniká povinnosť na náhradu

trov, sa odpočíta od úspechu účastníka, ktorému vzniká právo na náhradu trov, a výsledok zakladá pomerný nárok na náhradu trov účelne vynaložených na uplatňovanie alebo bránenia práva. V zmysle § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku neúspech v pomerne nepatrnej časti veci zakladá nárok na celú náhradu trov. Rovnako na celú náhradu trov vzniká nárok aj vtedy, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu. Znalecký posudok pritom musí vyčísl'ovať výšku plnenia a nesmie sa zaoberať základom uplatneného nároku. Pokiaľ sa v ňom rieši základ uplatňovaného nároku, potom použitie ustanovenia § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku z hľadiska rozhodovania o trovách konania neprichádza do úvahy. Predpokladom aplikácie tohto ustanovenia je výlučne skutočnosť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku, resp. od úvahy súdu. V danej veci treba poukázať na to, že nebolo nevyhnutné nariaďovať znalecké dokazovanie. Prípadné opravy alebo úpravy v byte s'ťažovateľky, ktorý bol poškodený v dôsledku vykonávania nadstavby v bytovom dome, kde sa byt nachádza, bolo možné zistiť inými dôkaznými prostriedkami (výsluchom svedkov, fotografiami a pod.). Pokiaľ ide o cenu materiálu a výkon prác, bolo možné vychádzať aj z cenníkov. Okrem toho z vykonaného dokazovania vo veci samej bolo nesporné, že znalecký posudok riešil aj základ uplatňovaného nároku, teda nielen to, či výška škody uplatňovaná s'ťažovateľkou je opodstatnená, ale aj to, či uplatňovaná škoda patrí v celom rozsahu vykonaných opráv. Zo znaleckého posudku je zrejmé, že rozsah poškodenia vnútorných a povrchových úprav bol stanovený vo výške 45 % z celého bytu, poškodenie keramických obkladov 25 %, rozsah poškodenia podláh 10 %, poškodenie vybavenia kuchyne 15 %, poškodenie vnútorných hygienických zariadení 40 % a ostatné konštrukcie a zariadenia bytu 20 %. Znalecký posudok teda riešil, či nárok s'ťažovateľky na materiál a výkon prác je v rozsahu 100 % alebo či skutočná škoda bola v nižšom rozsahu, pričom následne na tento nižší rozsah poškodenia bytu bola vypočítaná cena opravy, ktorá zodpovedala skutočnej škode spôsobenej v dôsledku realizácie nadstavby. Okresný súd preto nesprávne postupoval, ak trovy konania posudzoval podľa § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku s poukazom na skutočnosť, že vo veci bolo vykonané znalecké dokazovanie. Správne bol povinný posúdiť trovy konania podľa § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. S'ťažovateľka mala v konaní úspech v rozsahu 36,5 % a žalovaní v rozsahu 63,5 %, teda ich úspech bol väčší. Pomer úspechu teda bol 63,5:36,5, a preto pomerná náhrada trov konania

žalovaných je 27 % ($63,5 - 36,5 = 27$). Žalovaným patrí náhrada trov konania vo výške 27 % z celkovo vyčíslených trov konania.

Z uznesenia okresného súdu č. k. 7 C 1/2009-185 z 1. apríla 2011 vyplýva, že bol ustanovený znalec z odboru stavebníctva, ktorému bolo uložené okrem iného určiť výšku skutočnej škody, ku ktorej došlo v byte sťažovateľky v príčinnej súvislosti s realizáciou nadstavby domu.

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd porušil označené články ústavy a dohovoru.

Sťažovateľka vychádza z toho, že ak všeobecný súd rozhodol o výške plnenia na základe znaleckého posudku, nemôže byť takéto dokazovanie spochybňované či odmietnuté, pretože by došlo k arbitrárnemu rozhodnutiu bez dostatočných dôkazov. Iné dôkazy na určenie výšky škody vykonané neboli. Dôkazy tvoria jednotný celok, a preto, ak je konanie v merite veci založené pri určení výšky plnenia na znaleckom posudku, nemôže odvolací súd v plnom rozpore s tým, čo sa týka trov konania, vyhlásiť, že znalecký dôkaz nebol potrebný, ale zároveň v materiálnej oblasti posudzovania pomeru úspechu či neúspechu tento dôkaz plne akceptovať. Pokiaľ krajský súd tvrdí, že znaleckým posudkom bol posudzovaný aj samotný základ nároku (nielen jeho výška), a preto nie je možné použiť ustanovenie § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, toto tvrdenie sa nezakladá na pravde. Otázky okresného súdu položené znalcovi v uznesení o ustanovení znalca č. k. 7 C 1/2009-185 z 1. apríla 2011 sa priamo vzťahujú iba na výšku škody, čo dokazuje, že okresný súd považoval za potrebné doplniť dokazovanie, iba čo sa týka výšky spôsobenej škody. Čo sa týka základu nároku, okresný súd nepoložil znalcovi žiadnu otázku. Za neakceptovateľné treba považovať aj úplné vylúčenie možnej aplikácie § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku v prípade spojenia posudzovania základu nároku znalcom spolu s určením výšky škody znalcom. Absentuje totiž zákonný podklad na úvahu tohto druhu.

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn.

3 Co 240/2012 s tým, aby bolo uznesenie krajského súdu z 29. júna 2012 v spojení s opravným uznesením zo 14. augusta 2012 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,50 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie

ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podstatou námietok sťažovateľky je, že v danom prípade išlo o špecifický prípad jej čiastočného neúspechu v konaní, keďže výška jej nároku na náhradu škody závisela od znaleckého posudku. Preto o náhrade trov konania rozhodol správne okresný súd, ktorý aplikoval ustanovenie § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Naopak, krajský súd pochybil, keď neuznal túto právnu kvalifikáciu a rozhodol podľa § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ako generálneho ustanovenia upravujúceho náhradu trov konania v prípade čiastočného úspechu v konaní.

Podľa názoru ústavného súdu závery, ku ktorým krajský súd dospel, sú dostatočné a presvedčivé, i keď nie je možné stotožniť sa s nimi bezo zvyšku.

Krajský súd odmietol aplikovať na daný prípad ustanovenie § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku z dvoch dôvodov. Predovšetkým spochybnil objektívnu potrebnosť znaleckého dokazovania. Okrem toho dospel k názoru, že znalec neriešil iba otázku výšky škody, ale aj jej základ, pretože posudzoval aj to, že v akej (percentuálne vyjadrenej) miere boli vykonané opravné práce v príčinnej súvislosti s realizáciou nadstavby, v rámci ktorej ku škode došlo.

Možno súhlasiť so sťažovateľkou v tom, že pri posudzovaní náhrady trov konania nemá miesto úvaha, či znalecké posudzovanie výšky škody bolo objektívne nevyhnutné, resp. či bolo možné výšku škody zistiť inými dôkaznými prostriedkami. Rozhodujúce totiž je, že súd z prípadne viacerých objektívne možných dôkazných prostriedkov si vybral dôkaz znaleckým posudkom a na jeho základe posúdil dôvodnosť žaloby.

Oproti tomu úvahu krajského súdu, podľa ktorej znalecký posudok v danom prípade slúžil nielen ako dôkaz výšky škody, ale aj samotného základu zodpovednosti žalovaných, je potrebné akceptovať. Nemožno v tejto súvislosti súhlasiť so sťažovateľkou poukazujúcou na to, že okresný súd v uznesení o ustanovení znalca formuloval otázku v tom zmysle, že žiadal, aby znalec určil výšku skutočnej škody. Z uznesenia okresného súdu č. k. 7 C 1/2009-185 z 1. apríla 2011 totiž vyplýva, že úlohou znalca bolo určiť výšku skutočnej škody, ku ktorej došlo v byte sťažovateľky v príčinnej súvislosti s realizáciou nadstavby domu.

Rovnako nemožno akceptovať ani námietku, podľa ktorej posúdenie základu nároku znalcom spolu s posúdením výšky škody znalcom nevyklučuje použitie ustanovenia § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Závery krajského súdu sú aj v tomto ohľade dostatočne presvedčivé, keďže je z nich zrejmé, že v skutočnosti jadrom znaleckého posudku bolo ustálenie rozsahu príčinnej súvislosti medzi prácami, ktoré sťažovateľka dala vykonať, a realizáciou nadstavby zo strany žalovaných.

Vzhľadom na uvedené nemožno považovať v konečnom dôsledku závery krajského súdu za arbitrárne, ale ani za zjavne neodôvodnené.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2012